

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Dany Slavíkové a soudců Mgr. Adély Kaftanové a JUDr. Tomáše Vajnara ve věci

žalobce: **Společenství vlastníků jednotek Xxx xxx, xxx, xxx, xxx IČO xxx**
sídlem Xxx xxx, xxx xxx
zastoupeného advokátem Mgr. Jaroslavem Suttnerem
sídlem Střelničná 1861/8a, 182 00 Praha 8

proti
žalované: **EWR Trust s. r. o., IČO 26155478**
sídlem Londýnská 595/26, 120 00 Praha 2
zastoupené advokátem Mgr. Ing. Janem Langrem
sídlem Radlická 663/28, 150 00 Praha 5

o zaplacení 1 172 754 Kč s příslušenstvím, k odvolání žalobce a žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 30. března 2021 č. j. 12 C 154/2016-543

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně **se** ve výroku I. ohledně částky 246 754 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % p. a. za dobu od 17. 5. 2016 do zaplacení **potvrzuje**.
- II. Rozsudek soudu I. stupně **se** ve výroku I. ohledně částky 926 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % p. a. za dobu od 17. 5. 2016 do zaplacení a ve výroku II. **zrušuje** a věc **se** v tomto rozsahu **vrací** soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Soud I. stupně shora označeným rozsudkem zamítl žalobu na zaplacení částky 1 172 754,86 Kč (správně 1 172 754 Kč) s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % p. a. za dobu od 17. 5. 2016 do zaplacení (výrok I.) a uložil žalobci povinnost zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení částku 133 200 Kč (výrok II.).
2. Takto bylo rozhodnuto o dvou žalobách (spojených ke společnému projednání), jimiž se žalobce na žalované domáhal: 1) zaplacení částky 926 000 Kč s příslušenstvím z titulu bezdůvodného obohacení získaného tak, že odpadl právní důvod k plnění uvedené částky žalobcem žalované; částka byla zaplacená jako záloha na cenu díla podle smlouvy o dílo uzavřené mezi účastníky dne 24. 11. 2015 a jelikož žalobce/objednatel od smlouvy odstoupil dne 1. 5. 2016 pro podstatné porušení smluvních povinností žalované/zhotovitelky, jak bylo smlouveno v článku XIV smlouvy (pro zpoždění s předáním díla bez vad a nedodělků o více než 30 dnů), měla být záloha vrácena; to však žalovaná přes výzvu žalobce neučinila; 2) zaplacení částky 246 754 Kč s příslušenstvím, která představuje smluvní pokutu dle článku X smlouvy o dílo ve výši 0,5 % denně ze sjednané ceny díla za bezdůvodné prodlení se zhotovením díla v období od 1. 4. 2016 do 1. 5. 2016. Obsahem smlouvy o dílo byla povinnost žalované/zhotovitelky provést opravy podest, schodišťových stupňů, přístřešků nad vstupy a zhotovení přístupových ramp v domě na adrese Xxx čp. xxx, xxx, xxx a xxx.

Soud I. stupně vyšel z následujících zjištění:

3. Účastníci dne 24. 11. 2015 uzavřeli smlouvu o dílo č. 20152411, jejímž obsahem byl výše uvedený závazek žalované/zhotovitelky a závazek žalobce/objednatele zaplatit cenu díla. Cena díla byla sjednána ve výši 1 341 059 Kč bez DPH a žalobce dle smlouvy zaplatil žalované zálohu ve výši 926 000 Kč (dne 26. 11. 2015). Podle článku I. smlouvy žalovaná zavázala provést za sjednanou cenu pro žalobce dílo specifikované v příloze 2 smlouvy. Tato příloha obsahuje cenový rozpočet zahrnující kompletní specifikaci prováděných prací – demontáž, oprava, pokládka dlažby, montáž zábradlí a nájezdů, oprava přístřešků. Ve smlouvě není žádný odkaz na zadávací, resp. projektovou dokumentaci, podle níž by dílo mělo být provedeno.
4. V článku III odst. 1 smlouvy se žalovaná zavázala *dokončit dílo dle klimatických podmínek pro provádění díla, a pokud nevzniknou objektivní překážky, nejpozději do 30. 3. 2016*. Smluvní strany se v článku III odst. 2 smlouvy dohodly, že *nastanou-li v průběhu realizace díla bez zavinění zhotovitele nebo subdodavatelů překážky, které zhotoviteli znemožní nebo ztíží realizaci díla, a které zapříčiní prodlení zhotovitele, tak se termín dokončení díla posouvá o takto způsobené prodlení. Takovými překážkami jsou zejména nově vzniklé skutečnosti, se kterými se zhotovitel nemohl seznámit v rámci přípravy díla před uzavřením této smlouvy, zásahy třetích osob (společenství vlastníků, vlastníků sousedních nemovitostí, nájemců, státních orgánů či orgánů místní samosprávy) a také neposkytnutí součinnosti objednatele dle článku IV odst. 6 (správně zřejmě čl. VI odst. 6) této smlouvy. Podle článku VI odst. 6 smlouvy je zhotovitel povinen upozornit objednatele bez zbytečného odkladu na nevhodnou povahu pokynů daných mu objednatelem nebo jeho technickým dozorem k provedení díla, jestliže zhotovitel mohl tuto nevhodnost zjistit při vynaložení odborné péče. Jestliže nevhodné pokyny brání řádnému provádění díla, je zhotovitel povinen jeho provádění v nezbytném rozsahu přerušit do doby změny pokynu objednatele nebo písemného sdělení, že objednatel trvá na provádění díla podle daných pokynů. V článku VII odst. 1 smlouvy se žalobce zavázal poskytnout veškerou potřebou součinnost, která je třeba k tomu, aby žalovaná mohla dílo řádně a včas zhotovit. V článku X odst. 1 smlouvy se strany dohodly, že jestliže zhotovitel bude bezdůvodně v prodlení se zhotovením díla, zavazuje se zaplatit objednateli smluvní pokutu ve výši 0,5 % z ceny části díla, s níž je v prodlení, a to za každý den takového prodlení, ledaže by bylo prodlení způsobeno objednatelem nebo se jednalo o prodlení dle článku III odst. 2 této smlouvy. Podle článku XIV odst. 1 smlouvy mohou smluvní strany od smlouvy odstoupit pouze v případech stanovených občanským zákoníkem nebo touto smlouvou. Podle článku XIV odst. 3 smlouvy je objednatel oprávněn od smlouvy odstoupit v případě podstatného porušení povinností dle smlouvy o*

dílo, za které se zejména považuje: zpoždění zhotovitele se zabavením díla delší než 20 dnů, zpoždění s předáním díla bez vad a nedodělků delší než 30 dnů a provádění díla v rozporu se smlouvou o dílo. Objednatel je dále oprávněn od smlouvy odstoupit v případě, že zhotovitel vstoupí do likvidace.

5. Žalobce si nechal vypracovat dokumentaci s názvem „Úprava vstupních schodišť, přístřešků a vybudování nájezdových ramp u vstupů ulice Xxx čp. xxx, xxx, xxx, xxx, xxx xxx“, podle této dokumentace je délka navržených kovových přístupových ramp 8 m. Tuto zadávací dokumentaci žalovaná od žalobce obdržela dne 1. 9. 2015. Strany se však domluvily, že oprava vstupů bude provedena jinak; bylo domluveno, že kovové nájezdy budou vybudovány podle vzoru rampy, která byla žalované statutárním orgánem žalobce (tehdejší předsedkyní výboru SVJ Zorou S.) ukázána u vedlejšího domu, tj. bylo smlouveno provedení nájezdových ramp o (kratší délce) 5 m s jednodušším ukotvením - nájezdové rampy měly být ukotveny ke schodům a na závitové tyče (z důvodu změny délky ramp z 8 m na 5 m nebylo třeba kopat v chodníku a nebyl třeba zábor veřejného prostranství). Zaměrování vzorové nájezdové rampy byl účasten zaměstnanec žalované Martin A.. Podle dohody mezi statutárním orgánem žalobce Zorou S. a jednatelem žalované Michalem K. byla žalovanou vypracována cenová nabídka, jež se stala součástí písemné smlouvy o dílo.
6. Jednatel žalované v e-mailu ze dne 23. 11. 2015 upozornil žalobce na skutečnost, že termín dokončení díla uvedený ve smlouvě o dílo se může prodloužit, protože nemusí být vhodné klimatické podmínky k provedení díla. Žalobce (jeho statutární orgán Zora S.) reagoval tak, že se dle potřeby bude smlouva o dílo dodatečně upravovat. Žalovaná z důvodu nepříznivých klimatických podmínek (nevhodných pro betonování a pokládku dlažby) dílo nezačala provádět ihned po uzavření smlouvy. Žalovaná sice ještě v listopadu 2015 provedla (kontrolní) výkop vedle jednoho schodiště do domu, mezi stranami však zůstalo sporné, zda výkop byl či nebyl nezbytný k provedení smlouveného díla. Podle znaleckého posudku č. 1592/42/17 zpracovaného Ing. Davidem Kaftanem, znalcem z oboru stavebnictví a ekonomiky, dne 8. 11. 2017 pro účely trestního řízení (vyvolaného z popudu žalobce proti Michalu K. pro trestný čin, který měl být způsoben tak, že žalovaná inkasovala zálohu a žádné práce neměla v úmyslu provádět) sice bylo možné v období od listopadu 2015 do března 2016 na základě veřejných informací Českého hydrometeorologického ústavu provést smlouvené práce v plném rozsahu, avšak jedině při důsledném dodržení zimních opatření, která by provádění prací znesnadnila a prodražila. Obecně není možné mokré stavební práce provádět při teplotách nižších než 5 °C. Zvláštní zimní opatření jsou např. přehřívání použitých stavebních materiálů a podkladů, zakrytí a vytápění pracoviště pod dočasnou konstrukcí, použití zimních přísad či zimních variant materiálů.
7. Žalobce v e-mailové komunikaci se žalovanou ode dne 19. 2. 2016 začal trvat na tom, že součástí díla je osazení nájezdových ramp v délce 8 m tak, jak je uvedeno v projektové dokumentaci. Žalobce připustil, že byly domluveny úpravy projektu, avšak jen v tom smyslu, že nebudou provedeny výkopy, nebude použita traverza přes celou rampu, aby se nemusel používat jeřáb, a rampa bude stát na nožičkách ukotvená do asfaltu. Žalovaná žalobci v e-mailové komunikaci vedené ode dne 19. 2. 2016 odpovídala tak, že dohodnuto bylo provedení rampy podle vzoru, který byl žalované ukázán, přičemž délka vzorové rampy je 5 m. V e-mailu ze dne 25. 2. 2016 pak žalobce žalované sdělil, že nemohou-li nyní strany najít shodu ohledně předmětu díla a dohoda (o odchylce od projektu) byla pouze ústní, je žalovaná povinna plnit dílo dle projektu. Žalovaná v komunikaci poukazovala na to, že cenová nabídka projektu neodpovídá a (v emailu ze dne 29. 2. 2016) navrhla, že buď vyúčtuje již zakoupený materiál a nadále nebude pokračovat v provádění prací nebo budou pokračovat práce s tím, že přepracuje původní cenovou nabídku. V e-mailu ze dne 23. 2. 2016 žalovaná žalobci sdělila, že zastavuje přípravu ramp do doby, než dojde k vyřešení problému.

8. Ještě v emailu ze dne 7. 3. 2016 žalovaná poukazovala na nevhodné počasí (pro betonování a šterkování) a v e-mailu ze dne 23. 3. 2016 konečně žalobci sdělila, že je první týden, kdy se může venku pracovat. Upozornila na to, že se dosud nevyjádřil, jaké rampy mají být provedeny (přestože žalovaná několikrát navrhovala schůzku a zaslala cenovou nabídku na změněné rampy na délku 8 m). Opětovně tedy žalobce vyzvala k dořešení otázky délky ramp. Současně sdělila, že od následujícího týdne začne mýt fasády a pracovat na stříškách před vchody, začnou se osekávat dlažby na vchodech a provádět přípravné práce a opravy povrchu a pokládku dlažeb.
9. V e-mailu ze dne 24. 3. 2016 žalobce žalované sdělil, že má komunikovat s jeho technickým dozorem Ing. Jirím M. a s jeho právním zástupcem Mgr. Jaroslavem S.. Trval na tom, aby jakékoli práce žalovaná provedla až po schválení plánovaných činností ze strany zástupců žalobce. S ohledem na rozdílné interpretace výchozích podkladů pro provádění díla mohou být dle žalobce práce zahájeny až poté, co budou veškeré nejednoznačnosti odstraněny a bude vzájemně odsouhlasen další jednoznačný postup, přičemž činnosti, které by byly žalovanou zahájeny před takovým krokem, by byly žalobcem posuzovány jako neoprávněné. Žalobce současně trval na konání osobního jednání před zahájením stavebních prací za přítomnosti zástupců žalobce.
10. E-mailem ze dne 29. 3. 2016 žalovaná žalobce informovala, že v daném týdnu zahájí práce na předním a zadním vchodu u domu č. xxx, a to demontáž dlažby, opravy podkladu pro pokládku nové dlažby; práce budou zahájeny mytím fasád před opravami, renovací přístřešku a samotnou montáží prodloužené konstrukce. Žalovaná požádala o vyjádření, aby práce mohly pokračovat. E-mailem ze dne 30. 3. 2016 žalobce sdělil, že jakékoli práce bez předchozí osobní schůzky se žalobcem a jeho zástupci budou považovány za neoprávněné.
11. Dne 1. 4. 2016 žalovaná opět sdělila žalobci, že se začnou osekávat dlažby u vchodu č. xxx, že se budou mýt fasády u vchodů, že by měla být schůzka ohledně ramp, aby se vše dořešilo a aby žalovaná výrobu mohla dokončit. Dne 14. 4. 2016 žalobce žalované sdělil, že jí nemůže povolit zahájení provádění prací bez alespoň částečné jistoty, že budou prováděny řádně.
12. Žalobce v dubnu či květnu 2016 fyzicky zabránil zaměstnancům žalobce, aby započali s jakýmkoliv pracemi – když pracovníci žalované začali mýt fasády, byla jim vypnuta voda a poté byla přivolána policie, která je od domu vykázala.
13. Dne 1. 5. 2016 žalobce zaslal žalované odstoupení od smlouvy o dílo (e-mailem) s tím, že veškeré zásahy, které by byly po 1. 5. 2016 provedeny, budou posuzovány jako neoprávněné. Dopisem ze dne 2. 5. 2016 žalobce oznámil žalované odstoupení od smlouvy o dílo ke dni 1. 5. 2016. Důvodem odstoupení bylo prodlení žalované s předáním díla bez vad a nedodělků po dobu delší než 30 dnů, přičemž nejpozdější datum dokončení díla bylo dne 30. 3. 2016. Žalobce uvedl, že ze strany žalované nedošlo k zahájení prací, vyjma vyhloubení jámy před vchodem, která však s dílem nijak nesouvisí. Současně byla žalovaná vyzvána k vrácení poskytnuté zálohy nejpozději do 9. 5. 2016 a k úhradě smluvní pokuty ve výši 0,5 % denně z ceny části díla, s níž byl v prodlení, a to za období od 1. 4. 2016 do 1. 5. 2016.
14. Učiněná zjištění posoudil soud I. stupně tak, že mezi účastníky byla uzavřena smlouva o dílo ve smyslu ust. § 2586 a násl. o. z. o výše zjištěném obsahu, který odpovídá tvrzení žalované a nikoliv žalobce. Jestliže tedy žalobce od února 2016 tvrdil, že žalovaná má provést nájezdové rampy o délce 8 m, jednalo se o požadavek, který nebyl součástí smlouvy o dílo. Byl to tedy žalobce, kdo bránil žalované v provádění smluveného díla, zejména tím, že zakazoval zahájení prací bez předchozího souhlasu zástupců žalobce a bez předchozího setkání se žalobcem (nakonec žalobce

vypnul vodu zaměstnancům žalované při čištění fasád a na místo přivolal policii). Žalobcovo chování soud I. stupně zhodnotil tak, že šlo (a dodnes jde) „o prodlení s poskytnutím součinnosti žalované“, v důsledku čehož žalovaná (dosud) nemohla dílo provést. Žalovaná se tedy „nemohla dostat do prodlení s provedením díla“, „přičemž o prodlení žalobce se prodlužuje termín dokončení díla (srov. článek III a VII smlouvy o dílo)“.

15. Soud I. stupně dále doplnil, že z důvodů nepříznivých klimatických podmínek došlo v souladu se smluvním ujednáním k prodloužení lhůty k provedení díla, neboť až do března 2016 panovaly takové podmínky, které bránily žalované v provádění díla. Vzhledem k tomu, že ještě před uplynutím lhůty k dokončení díla (30. 3. 2016) žalobce začal žalované bránit v provádění prací, neposuzoval soud I. stupně detailně (zda) a o kolik se lhůta k provedení díla případně prodloužila z důvodu nepříznivých klimatických podmínek. K tomu žalovaná ostatně uvedla, že by stihla provést dílo včas, pokud by jí v tom žalobce nebránil (i přes nepříznivé klimatické podmínky trvající až do poloviny března 2016).
16. Dle soudu I. stupně tedy nebyl naplněn použitý (smluvený) důvod pro odstoupení od smlouvy a nebyl tudíž naplněn ani důvod pro vznik smluvní pokuty. Žalobce od smlouvy o dílo (účinně) neodstoupil a smluvní poměr založený smlouvou o dílo nadále trvá. Žalobci proto nevznikl nárok na vrácení zaplacené zálohy na cenu díla z titulu bezdůvodného obohacení a nevznikl mu ani nárok na smluvní pokutu.
17. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. Úspěšné žalované bylo proti neúspěšnému žalobci přiznáno právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení. Přiznaná částka 133 200 Kč představuje náklady na zastoupení advokátem dle vyhlášky. 177/1996 Sb. za 10 úkonů právní služby (příprava a převzetí věci, sepis odporu proti platebnímu rozkazu, sepis vyjádření ze dne 20. 7. 2016, ze dne 1. 3. 2017 a ze dne 29. 10. 2019, účast na jednání soudu dne 7. 3. 2017, dne 12. 4. 2019, dne 16. 8. 2019, dne 6. 10. 2020 a dne 2. 2. 2021) dle ust. § 7 a § 11 vyhlášky (z tarifní hodnoty 1 172 754,86 Kč) a 10 x paušální náhradu hotových výdajů advokáta po 300 Kč dle ustanovení § 13 odst. 4 vyhlášky.
18. Rozsudek soudu I. stupně napadli včasným odvoláním žalobce i žalovaná. Žalobce rozsudek napadl v celém rozsahu, žalovaná ve výroku o nákladech řízení. Žalobce navrhl, aby odvolací soud rozsudek změnil tak, že žalobě bude v plném rozsahu vyhověno, případně aby rozsudek zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení. Žalovaná navrhla, aby odvolací soud změnou nákladového výroku zvýšil náhradovou povinnost žalobce na částku 209 523 Kč (soud I. stupně dle žalované opomněl přiznat náhradu za další 3 uskutečněné úkony právní služby včetně paušální náhrady a chybně nepřiznal náhradu za daň z přidané hodnoty, kterou je zástupce žalované povinen z odměny odvést státu).
19. Žalobce soudu I. stupně předně vytkl chybné skutkové zjištění o smluveném předmětu díla. Chybný je dle odvolatele skutkový závěr, že nájezdové rampy měly být podle smlouvy provedeny v délce 5 m a nikoliv 8 m, jak je uvedeno v zadávací dokumentaci. Žalobce žalovanému nikdy neodsouhlasil provedení ramp v odlišné délce, než je uvedena v zadávací dokumentaci. Na tom nemůže nic změnit (jednostranný) e-mail žalovaného ze dne 15. 10. 2015 zasláný žalobci. Na ten žalobce nijak nereagoval, rozhodně neodsouhlasil, že by rampy měly být provedeny v kratší délce. V situaci, kdy tvrzení (a výpovědi) žalobce (jeho statutárního orgánu) a žalované (jeho jednatele) byly vzájemně rozporné, měl soud vycházet toliko z objektivních listinných důkazů, neboť ze svědeckých a účastnických výpovědí se nebylo možno dobrat pravdivých zjištění. Žalované byla dokumentace zaslána ještě před podpisem samotné smlouvy o dílo.

20. Soud I. stupně rovněž nepřihlédl k tomu, že žalovaná v době trvání smlouvy o dílo neprovedla v podstatě žádné práce, vyjma nesouvisějícího výkopu vedle jednoho ze schodišť. Žalovaná byla zcela zjevně v prodlení s prováděním díla. Soud I. stupně nezohlednil ani to, že není jasné, jak žalovaná naložila se zaplacenou zálohou. K dnešnímu dni žalobce neviděl jakýkoliv materiál (ani nájezdové rampy v délce 5 m). Čištění fasády pak začala žalovaná fyzicky provádět až po samotném odstoupení od smlouvy.
21. Není pravdou, že by žalobce jakkoliv bránil žalované v provedení díla. Žalobce si v dubnu 2014 najal technický dozor investora, se kterým však žalovaná odmítala komunikovat, kladla si nesmyslné nároky (např. předložení plné moci s úředně ověřeným podpisem apod.). Žalobce rovněž nesouhlasil s tím, že až do března 2016 panovaly nepříznivé klimatické podmínky, které znemožňovaly provedení díla. Znalecký posudek opatřený v trestním řízení jasně hovoří o tom, že dílo bylo možné ve smluvené době provést, byť např. formou speciálních opatření. Žalovaná jako odborník v oboru stavebnictví toto žalobci nikdy nesdělila, pouze žalobce ujišťovala, že vše stihá v termínu. Žalovaná zcela objektivně musela očekávat (s ohledem na datum uzavření smlouvy), že bude nutné provést opatření k tomu, aby mohla dílo provést za ne zcela ideálních podmínek, např. při použití nemrznoucích směsí (které zakázku zdraží maximálně v řádech jednotek tisíc Kč). Žalovaná, pokud byla přesvědčena, že má provést rampy v délce 5 m (a žalobce trval na rampách v délce 8 m), měla možnost od smlouvy odstoupit pro nejasnost předmětu plnění, k tomu však nedošlo. Žalované objektivně nic nebránilo v tom, aby dílo provedla dle smlouvy o dílo, a pokud byla přesvědčena o tom, že mají být provedeny rampy v délce 5 m, mohla dílo takto provést. Dle odvolatele tu tedy nebyly žádné okolnosti, které by žalované bránily v provedení díla řádně a včas. Jakékoliv rozpory v délce ramp vyvolala pouze žalovaná, která nepostupovala v souladu se zadávací dokumentací a zcela svévolně údajně nechala vyrábět rampy v délce 5 m (žalobce poukázal na to, že v řízení nebylo prokázáno, že by rampy vůbec byly vyrobeny, či jejich výroba alespoň zadána).
22. Žalobce soudu I. stupně v písemném „doplnění odvolání“ ze dne 14. 12. 2021 dále vytkl, že nebyly provedeny všechny navržené důkazy; pochybení spatřoval v neprovedení výslechu svědka „B.“, který „měl na starost stavbu a jako jeden ze svědků mohl potvrdit nebo vyvrátit výrobu nájezdových ramp a stav jejich dokončení (kdy žalovaná tvrdila, že rampy byly téměř vyrobeny, ale s ohledem na rozpor v jejich délce byly následně rozřezány)“.
23. Žalobce konečně v „doplnění odvolání“ ze dne 14. 12. 2021 zdůraznil, že nájezdy u všech vchodů Xxx xxx, xxx, xxx, xxx již byly zhotoveny (jiným zhotovitelem). Uvedl, že tato skutečnost byla potvrzena na jednání soudu I. stupně dne 7. 3. 2017 a rovněž výslechem Mirky H. (bývalé místopředsedkyně výboru SVJ) provedeným dne 6. 10. 2020. Pokud soud I. stupně tuto (právně významnou) skutečnost nezohlednil při rozhodnutí, když shledal, že odstoupení od smlouvy ze strany žalobce bylo neúčinné, zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. K zániku závazků ze smlouvy o dílo (za předpokladu, že tyto závazky nezankly odstoupením ke dni 1. 5. 2016) tedy došlo dle ust. § 2006 o. z. pro nemožnost plnění díla (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 3551/2009 nebo sp. zn. 23 Cdo 4092/2007, podle nichž povinnost zhotovitele provést dílo zaniká v okamžiku, kdy je dílo dokončeno třetí osobou, a to pro nemožnost plnění). Pokud by nemožnost plnění zapříčinil žalobce (s čímž však žalobce nesouhlasí), vznikl by žalované nárok dle ust. § 2613 o. z., tj. nárok na cenu díla, od níž je třeba odečíst to, co žalovaná neprovedením díla ušetřila. S ohledem na výsledky činnosti žalované jí nemohlo vzniknout právo plnění ve výši celé uhrazené zálohy. I v případě, že jsou právní úvahy soudu I. stupně správné, je žaloba (alespoň zčásti) důvodná a neměla být zamítnuta.

24. Žalovaná navrhla potvrzení napadeného rozsudku jako věcně správného. Zdůraznila správnost skutkových zjištění soudu I. stupně. Dohoda o změně délky ramp je zřejmá ze samotné smlouvy o dílo, resp. z cenové nabídky, která je její přílohou. Cenová nabídka vůbec nezohledňuje položky, které by při délce ramp 8 m zohledněny být musely – kopání do chodníku a zábor prostranství za účelem montáže rampy. Bývalá členka statutárního orgánu žalobce Zora S. ve svém výslechu nepřímou potvrdila, že ani žalobkyně nepovažovala délku ramp podle projektové dokumentace, kterou si nechala zpracovat pro své výběrové řízení, za závaznou (uvedla, že „byli v kontaktu s dotázanými poptanými společnostmi, aby si vyjasnili délky, aby i oni viděli to místo, seznámili se s prostředím, měli možnost vidět, co je to za lidi, jak reagují, co slibují, co nám v podstatě vysvětlují k tomu projektu“). Zora S. i v e-mailu ze dne 25. 2. 2016 přiznala, že se strany na úpravách oproti původní dokumentaci domlouvali, a snažila se dohodu bagatelizovat tvrzením, že byla pouze ústní. V e-mailu ze dne 7. 12. 2015 přitom sama uvedla, že jednatele žalované prosila o dodání upraveného projektu, aby viděla budoucí stav a žádala jej o upravený projekt ve formátu pdf. E-mail Michala K. žalobce ze dne 25. 10. 2015 zasláný před podpisem smlouvy o dílo pak jednoznačně konstatuje, že „vzhledem k tomu, že nájezdové rampy nebudou provedeny podle původní dokumentace, nebude třeba vyřizovat zábor ani žádat o povolení související s případným kopáním do chodníku“. Žalobce počítal s tím, že předmětem díla je zhotovení ramp v délce 5 m a na původní projektovou dokumentaci začal odkazovat teprve poté, co mezi smluvními stranami došlo k zásadním sporům. Žalovaná několikrát informovala žalobce, že není možné v provádění díla pokračovat, pokud žalobce neposkytne součinnost a nezareaguje na učiněnou nabídku zohledňující jeho požadavek na změnu délky ramp. Žalobce namísto reakce výslovně vyzval žalovanou, aby dílo neprováděla a dokonce jí začal v provádění fyzicky bránit.
25. Znalecký posudek, na který žalobce odkazuje, sice připustil možnost zhotovit předmětné dílo ve smluvené době, avšak jedině při důsledném dodržení zimních opatření, která by provádění prací znesnadnila a prodražila. Z cenové nabídky plyne, že taková opatření součástí nacenění nebyla, na což byla žalobkyně žalovanou explicitně upozorněna. Ještě před uzavřením smlouvy o dílo byl žalobce upozorněn, že se termín může prodloužit, nebude-li vhodné počasí. Nato Zora S. reagovala, že v takovém případě dojde k prodloužení termínu pro zhotovení díla dodatkem. Obě strany tedy byly s možností prodloužení termínu pro zhotovení díla v důsledku povětrnostních podmínek srozuměny a považovaly ji za něco, co není pro vzájemnou spolupráci překážkou.
26. Podstatné je, že provádění díla od poloviny února 2016 bránil spor o délku ramp a následně výslovný zákaz provádění díla (ve smluvené podobě) ze strany žalobce. V době, kdy žalobce od smlouvy o dílo odstupoval, to byl právě on, kdo byl v prodlení, nikoliv žalovaná. To, že od smlouvy o dílo neodstoupila žalovaná (i když by mohla), nemá při rozhodování tohoto sporu žádnou relevanci. Žalovaná byla (a je) přesvědčena, že s ohledem na již vynaložené náklady bude vhodnější dílo dokončit. Zda bude dílo dokončeno, či zda dojde k odstoupení od smlouvy pro následnou nemožnost splnění, závisí na postupu obou stran po ukončení řízení.
27. V reakci na „doplnění odvolání“ žalovaná doplnila, že součástí žalobních tvrzení před soudem I. stupně nikdy nebylo, že smluvené dílo již bylo dokončeno jiným zhotovitelem a že proto plnění dle smlouvy o dílo (ze strany žalované) již není možné. To žalobce nikdy nesdělil ani samotné žalované. Při jednání dne 7. 3. 2017 to řečeno nebylo; pokud je v protokolu o tomto jednání uvedeno „zástupce žalobce při pokusu o smír uvádí, že žalobce si dosud nechal dílo provést jiným zhotovitelem, a to za situace, kdy vyčkává výsledku tohoto sporu“ jde o chybu v psaní, když v protokolu má být správně uvedeno: „...dosud nenechal dílo provést jiným zhotovitelem...“. Tvrzení o zániku smluvního vztahu s ohledem na nemožnost plnění tak žalobce vznáší v rámci odvolacího řízení v rozporu s ust. § 205a o. s. ř. Žalobce de facto tvrdí, že soud I. stupně pochybil, když sám nezkoumal faktický stav, aniž by však žalobce kdy soudem či žalované sdělil, že mělo dojít ke zmaření provedení díla z důvodu na jeho straně. Těžko tedy před soudem I. stupně

mohlo proběhnout jakékoliv dokazování v tomto směru. Žalovaná je však přesvědčena, že by ani případné zhotovení obdobného díla jiným subjektem nemůže být posuzováno jako následná nemožnost plnění dle ust. § 2006 o. z. Odvolací soud tedy k uvedenému novému tvrzení žalobce při rozhodování o odvolání přihlížet nemůže.

28. Odvolací soud dle ust. § 212 a § 212a o. s. ř. přezkoumal rozsudek soudu I. stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, a došel k závěru, že odvolání žalobce proti (zamítavému) rozhodnutí o žalobním návrhu na zaplacení smluvní pokuty opodstatněné není, avšak že je opodstatněné odvolání žalobce proti (zamítavému) rozhodnutí o žalobním návrhu na vrácení zaplacené zálohy na cenu díla. Odvolací argumentace žalobce přitom vesměs nebyla shledána důvodnou a odvoláním žalované proti nákladovému výroku se odvolací soud pro nadbytečnost nezabýval.
29. Odvolací soud nemá, co by vytkl v procesu dokazování před soudem I. stupně a skutkovým závěrům, které z tohoto procesu vzešly. To se týká především stěžejního zjištění o předmětu díla dle smlouvy o dílo uzavřené účastníky dne 24. 11. 2015. Soud I. stupně provedl ty účastníky navržené důkazy, které pokládal za potřebné pro zjištění (právně významných) rozhodných skutečností a přesvědčivě vysvětlil, proč neprovedl další navržené důkazy (pro zřejmou nadbytečnost). Provedené důkazy hodnotil ve vzájemné souvislosti, neupřednostnil přitom žádný důkaz oproti jiným. Byl si zjevně vědom obecně snížené věrohodnosti výpovědí osob, které měly a mají zájem na výsledku tohoto sporu (bývalých členek statutárního orgánu žalobce Zory S. a Mirky H. a jednatele žalované Michala K.), proto jejich výpovědi pečlivě porovnával s listinnými důkazy, jejichž obsah je neměnný, případně s jinými důkazy, o jejichž objektivitě nebylo pochyb (výslech svědka A.). Skutkové závěry soudu I. stupně (výše rekapitulované) jsou logické a odpovídají obsahu provedených důkazů, hodnocených nikoliv osamoceně, ale ve vzájemné souvislosti.
30. Odvolací soud si dovoluje podotknout, že neprovedením výsledku svědka „B.“ nemohlo být porušeno právo žalobce na spravedlivý proces. I když se v odůvodnění rozsudku o neprovedení výsledku tohoto svědka hovoří (bod 55. odůvodnění), výslech svědka tohoto příjmení nenavrhl žádný z účastníků. Jde zřejmě o neprovedení výsledku svědka Zdeňka B., který však byl (včas – viz § 118b odst. 1 o. s. ř.) navržen žalovanou a nikoliv žalobcem, přičemž v závěru řízení před soudem I. stupně žalovaná na výsledku tohoto svědka netrvala. Zdeněk B. je zámečnick, který podle tvrzení žalované zhotovoval kovové rampy, které měla žalovaná umístit ve vchodech v ulici Xxx podle smlouvy o dílo; žalovaná navrhla výslech tohoto svědka, „ukáže-li se to potřebné“.
31. I stěžejní právní závěry soudu I. stupně pokládá odvolací soud za zcela správné. Podstatné je, že žalovaná neměla v období od 31. 3. 2016 do 1. 5. 2016 „zpoždění“ s předáním díla bez vad a nedodělků ve smyslu článku XIV odst. 3 smlouvy o dílo (tento smluvený důvod pro odstoupení od smlouvy byl žalobcem využit v e-mailu ze dne 1. 5. 2016 a v dopise ze dne 2. 5. 2016) a nebyla v uvedené době v „bezdůvodném prodloužení“ se zhotovením díla ve smyslu článku X odst. 1 smlouvy o dílo (od tohoto porušení smlouvy žalobce odvozuje vznik nároku na uplatněnou smluvní pokutu). Trval-li, jak plyne ze skutkových zjištění soudu I. stupně, od 19. 2. 2016 žalobce na provedení díla jinak, než odpovídalo smlouvě a dával-li opakovaně žalované pokyn provést dílo nevhodně, nastala situace předvídaná výše citovaným článkem VI odst. 6 smlouvy (uvedený článek kopíruje úpravu obsaženou v ust. § 2594 odst. 2 o. z.). Žalovaná (která na nevhodnost pokynu žalobce upozornila a nabízela racionální řešení) neměla jinou možnost, než dílo neprovádět do doby změny nevhodného pokynu žalobce (podle uvedeného článku byla povinna „provádění díla přerušit do doby změny pokynu objednatel nebo písemného sdělení, že objednatel trvá na provádění díla podle daných pokynů“). V posuzovaném případě nebylo z povahy věci možné smluvené dílo provést při respektování nevhodného pokynu (zhotovit

nájezdy v délce 8 m, příp. provést všechny úpravy vchodů podle zadávací dokumentace), neboť respektování daných pokynů by vedlo k provedení jiného, než smlouveného díla.

32. Vzhledem k tomu, že žalobce od svého nevhodného pokynu (přes upozornění žalované) neustoupil a trval na něm v období od 19. 2. 2016 do 30. 3. 2016 a dále do dne 1. 5. 2016, bylo „prodlení zhotovitele“ po dni 30. 3. 2016 ve smyslu článku III odst. 2 smlouvy zapříčiněno výlučně překážkou na straně žalobce/objednatele, která dle uvedeného ujednání termín dokončení díla (30. 3. 2016) „posunula o takto způsobené prodlení zhotovitele“. Žalovaná/zhotovitelka tedy nebyla „bezdůvodně v prodlení se zhotovením díla“ v období od 31. 3. 2016 do 1. 5. 2016. Soud I. stupně proto správně uzavřel, že nenastal smlouvou předvídaný důvod odstoupení od smlouvy o dílo ze strany žalobce, který žalobce využil v e-mailu ze dne 1. 9. 2016 a nenastalo ani porušení smluvní povinnosti žalované, které bylo sankcionováno smluvní pokutou a které žalobce se vznikem smluvní pokuty ve výzvě k její úhradě spojil.
33. Protože je zjevné, že žalobci nevznikl nárok na zaplacení požadované smluvní pokuty, potvrdil odvolací soud rozsudek soudu I. stupně ohledně zamítnutí tohoto žalobního nároku jako věčně správný (§ 219 o. s. ř.).
34. V důsledku vady řízení před soudem I. stupně jsou však neúplná skutková zjištění potřebná pro posouzení důvodnosti žalobního nároku vrácení zaplacené zálohy na cenu díla.
35. Oproti soudu I. stupně je odvolací soud přesvědčen, že žalobou uplatněný nárok na vrácení zálohy z titulu bezdůvodného obohacení může být (částečně) důvodný i v situaci, kdy smluvní vztah založený smlouvou o dílo neskončil odstoupením ke dni 1. 5. 2016 a trval i po tomto datu. Může totiž existovat nárok na vrácení zaplacené zálohy z titulu bezdůvodného obohacení dle ust. § 2991/1, 2 o. z. (plnění z právního důvodu, který odpadl) založený tím, že smluvní vztah zanikl později pro následnou nemožnost provést smlouvené dílo. K tomu došlo, nechal-li si žalobce úpravy vchodů provést jiným zhotovitelem. Takový zánik smluvního vztahu předvídá judikatura Nejvyššího soudu, na kterou případně poukázal žalobce.
36. I když ze strany žalobce v jeho tvrzeních před soudem I. stupně nikdy nezaznělo (a to ani při jednání dne 7. 3. 2017), že smlouvený předmět díla již nelze provést, protože byl proveden jiným zhotovitelem, vyšla tato skutečnost najevo (resp. vyšla najevo vysoká pravděpodobnost toho, že uvedená skutečnost nastala) při dokazování, které bylo soudem I. stupně provedeno. Bývalá členka statutárního orgánu žalobce, svědkyně Mirka H. při svém výslechu dne 6. 10. 2020 uvedla, že úpravy vchodů již byly provedeny jiným zhotovitelem. Na uvedené zjištění bylo na místě reagovat poučením žalobci dle ust. § 118a odst. 1 o. s. ř. Ukázalo-li se totiž, že smluvní vztah (s největší pravděpodobností) zanikl dle ust. § 2006 o. z., mohl mít žalobce ve sporu o vrácení zálohy nadále alespoň částečný úspěch, vylíčil-li by (po poučení dle ust. § 118a odst. 1, 3 o. s. ř.) všechny právně významné skutečnosti a prokázal-li by je. Právo na vrácení zálohy coby bezdůvodného obohacení získaného žalovaným z právního důvodu, který odpadl zánikem smluvního vztahu, však může existovat jen v tom rozsahu, v jakém žalované/zhotovitelce nenáleží nárok upravený v ust. § 2613 o. z., neboť provedení díla zmařil žalobce/objednatel. Podle ust. § 2613 o. z. zmaří-li objednatel provedení díla z důvodu, za nějž odpovídá, náleží zhotoviteli cena za dílo snížená o to, co zhotovitel neprovedením díla ušetřil. Žalobci tedy mohl vzniknout nárok na vrácení zálohy části odpovídající jen tomu, co žalovaná neprovedením díla ušetřila.
37. Protože účastníci nebyli soudem I. stupně poučeni dle ust. § 118a odst. 1, 3 o. s. ř. k doplnění rozhodujících skutečností a označení důkazů potřebných k uplatnění nároku na vrácení zálohy na cenu za dílo a k obraně proti tomuto nároku, a to v situaci, kdy potřeba uvádět další tvrzení a důkazy vyplynula z odlišného právního názoru odvolacího soudu (soud I. stupně vcelku pochopitelně na právní posouzení žalobního nároku uvedeným způsobem nepomyslel), došlo

v řízení před soudem I. stupně k vadě řízení, která mohla vést k nesprávnému rozhodnutí ve věci (§ 213b odst. 2 o. s. ř.). Odvolací soud proto příslušnou část rozsudku dle ust. § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. zrušil a vrátil věc v uvedeném rozsahu soudu I. stupně k dalšímu řízení (§ 221 odst. 1, písm. a/ o. s. ř.).

38. Odvolací soud dodává, že se důsledně přidržel právních názorů vyjádřených Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 17. 5. 2018 sp. zn. 33 Cdo 3233/2017.
39. Soud I. stupně v dalším řízení (jak plyne z výše zmíněného rozsudku Nejvyššího soudu) musí umožnit žalobci vylíčit chybějící rozhodné skutečnosti (o provedení smluveného díla jiným zhotovitelem a o tom, kolik žalovaná neprovedením díla ušetřila) a označit důkazy, a to bez ohledu na to, že již došlo ke koncentraci řízení. V rozsahu, v němž skutková tvrzení a důkazy doplňuje jedna strana sporu i poté, kdy došlo ke koncentraci řízení, může doplnit tvrzení a označit důkazy i strana druhá, tj. žalovaná (zejména skutečnosti o tom, že neprovedením díla nešetřila). Odvolací soud k argumentaci žalované doplňuje, že k částečnému zrušení rozsudku soudu I. stupně nedošlo proto, že by žalobce/odvolatel uplatnil v odvolacím řízení nepřipustně novou skutečnost (§ 205a o. s. ř.), nýbrž proto, že žalobci nebylo soudem I. stupně poskytnuto potřebné poučení podle ust. § 118a o. s. ř., ačkoliv se tak mělo z objektivního hlediska stát. Nestalo se tak, protože soud I. stupně nechal v úvahu takové právní posouzení v řízení uplatněného nároku, které jako možné připustil odvolací soud.
40. Spolu s částí výroku o věci samé byl zrušen i akcesorický výrok o nákladech řízení.

Poučení:

Proti výroku I. tohoto rozsudku lze podat dovolání za podmínek uvedených v ust. § 237 o. s. ř. Takové dovolání se podává ve lhůtě 2 měsíců od doručení tohoto rozsudku k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně (Obvodního soudu pro Prahu 2).

Proti výroku II. tohoto rozsudku není dovolání přípustné.

Praha 5. května 2022

JUDr. Dana Slavíková v. r.
předsedkyně senátu